

Genussystemets uttryck inom den exekutiva makten

En studie av svensk ministerpostfördelning sedan 1946

Abstract

By studying portfolio allocation in Swedish national government since 1946 the author is trying to answer the question if the executive power is characterized by a gender system. In Sweden, gender equality levels are high and women's entry to the executive branch was internationally ground breaking, making it unlikely that a gender system is in place. The study draws upon Hirdman's theory of gender systems and uses descriptive statistical analysis with the aim to find the expression of dichotomy and hierarchy within the portfolio allocation. The findings show a clear divide between which portfolios men and women possesses, where men are overrepresented within the masculine and neutral portfolios and where women are overrepresented within the feminine portfolios. Hierarchy is partly found within the high valued portfolios, where the most valuable portfolios are characterized by women's absent. No clear differences could be found in the qualifications of male and female ministers with high valued portfolios. Furthermore the study evaluates the power relationships within the 29 cabinets from Prime Minister Erlander to Löfven, using Gender Power Score and women's ratio of the total weight of the cabinet's portfolios as measurements. In all cases but one a male dominance was found within the cabinets' power relations.

Nyckelord: portfolio allocation, gender system, Hirdman, Gender Power Score, Sweden

Antal ord: 9 736

Innehållsförteckning

1	Introduktion	1
1.1	Uppsatsens avgränsningar och disposition.....	2
2	Litteratur & teori	4
2.1	Hirdman om genussystemet	4
2.2	Ministerpostfördelning	5
2.2.1	Regeringar underordnat ett genussystem	5
2.2.2	Ett mått på jämställd maktfördelning samt förklaring till variation i antalet kvinnliga ministrar	7
2.3	Den svenska kontexten och vad som kan förväntas	8
3	Metod & material	10
3.1	Sverige som val av fall samt Erlander och framåt	11
3.2	Definitioner och analyschema	13
3.2.1	Feminina och maskulina portföljer	15
3.2.2	Vad är en ministerpost värd?.....	17
4	Resultat & analys	20
4.1	Kvinnor tilldelas poster inom “kvinnliga” områden och män tilldelas poster inom “manliga” områden	20
4.2	Kvinnor är underrepresenterade på de mest värdefulla posterna	22
4.3	Kvinnor som besitter högt värderade ministerposter har mer erfarenhet och utbildning relaterat till posten än deras manliga motsvarigheter	23
4.4	De olika regeringarna	25
5	Slutsatser	28
6	Referenser	30
7	Appendix I	32
8	Appendix II	33

1 Introduktion

Under lång tid har politiken dominerats av män. Kvinnor exkluderades från politikens arena först via avsaknaden av rösträtt, sedan genom att exkluderas från politiska uppdrag och maktpositioner. På senare tid har dock denna bild förändrats och kvinnor tycks vara allt mer förekommande på den politiska arenan. Kvinnliga parlamentariker finns nu i 186 av 193 nationella parlament världen över (IPU, 2016). Som ministrar förekommer kvinnor i de flesta av världens regeringar. År 1994 bildades världens första regering med lika många manliga som kvinnliga ministrar i den svenska statsministerns Ingvar Carlssons tredje regering (JämO, 2016). Studier visar dessutom att kvinnor inte enbart fått tillträde till den formella politiken utan att de därutöver även besitter allt tyngre poster (Krook - O'Brien, 2012). Allt som allt indikerar detta att den tidigare manliga dominansen brutits och att kvinnor nu fått tillträde till politiken på lika villkor som männen.

Samtidigt kan en undra över till vilken grad dessa institutioner är fria från könsnormer. Oskarson och Wängnerud (1995) har studerat svenska Riksdagen och menar på att även om kvinnor inkluderas i parlamentet finns där en intern uppdelning mellan könen. Även studier gjorda på ministerpostfördelning i Latinamerika indikerar att könsnormer är närvarande trots kvinnors tillträde på den politiska arenan (Escobar-Lemmon & Taylor-Robinson, 2009). Med detta i åtanke kan en ifrågasätta den vikt som tillskrivs antalet kvinnor som förekommer på den nationella politiska arenan, istället bör forskningsområdet studera på vilka villkor som kvinnor förekommer. Om könsmaktsordningen präglar de politiska institutionerna och missgynnar kvinnligt deltagande kan ett sådant fokus ge en bättre bild av vilka framsteg som gjorts och de utmaningar som kvarstår.

Yvonne Hirdman menar att en ordningsstruktur av kön, ett *genussystem*, präglar samhället. Genussystemet bygger på isärhållande av vad som är "manligt" och "kvinnligt" samt ett manligt primat. Utifrån denna könsmaktsordning skapas olika möjligheter och olika roller för de som anses tillhöra gruppen "kvinnor" och de som anses vara "män" (Hirdman, 1988). Med Hirdmans teorier är det möjligt att undersöka kvinnors tillträde till den exekutiva makten. Att kartlägga huruvida den präglas av ett genussystem skapar förståelse kring fördelningen av den politiska makten och på vilka villkor som män och kvinnor ges tillträde till den. Således kommer denna studie utgå ifrån följande problemformulering:

Är den exekutiva makten underordnat ett genussystem vid fördelning av ministerposter?

Vidare har denna studie som syfte att undersöka huruvida den exekutiva makten i Sverige är underordnat ett genussystem, att kartlägga det uttryck som ett ev. genussystem tar i just denna kontext samt om det skett någon förändring över tid. Genom att studera svenskt regeringsbildande sedan 1946 är förhoppningen att lyfta en diskussion kring vilka villkor som definierar kvinnors tillträde till den exekutiva makten.

Studien har en beskrivande ambition i den mening att syftet är att kartlägga genussystemets uttryck. På så vis avgränsas studien från en förklarande ambition och innefattar inga förklaringar till genussystemet som sådant. Förvisso kan även en förklarande studie vara av intresse, men utifrån de begränsningar som föreligger i tid och resurser har studien begränsats till en ambition. Vidare har tidigare studier visat att det spelar roll för politikens substans att kvinnor är rättvist representerade (se t.ex. Wängnerud, 1999:20). Att skapa insyn i vilket sätt kvinnor har tillträde till den exekutiva makten relaterar således till ett demokratiproblem av såväl vetenskapligt som samhällsintresse. På så vis anses studien motiverad utifrån de relevanskriterier som vanligtvis presenteras för vetenskapliga studier (se ex. Teorell – Svensson, 2007:18, Esaiasson et al., 2012:31).

1.1 Uppsatsens avgränsningar och disposition

Studien har, som precis nämnts, begränsats i sin ambition. Då svenska ministerposter sedan 1946 studeras föreligger även begränsning i fokus och i tid, något som diskuteras mer ingående i kapitel 3 då val av fall presenteras. Ytterligare en avgränsning är dock värd att lyfta här i det inledande kapitlet. Denna studie kommer kartlägga ministerpostfördelning utifrån kön, där kön enbart kan anta två värden: man eller kvinna. Detta är en analytisk begränsning för att underlätta kategorisering av det ansevärd ministerantalet, vilket innebär att andra mer omfattande förståelser av vad en persons kön eller genus innebär utesluts. Begränsningen som sådan anses inte påverka resultatet men är viktig att presentera för att skapa intersubjektivitet i arbetsprocessen. Vidare är det en begränsning värd att ha i åtanke då studiens, och forskningsfältets, resultat diskuteras.

Nästkommmande kapitel, kapitel 2, är tänkt att ge en överblick över tidigare forskning som gjorts samt bidra med det teoretiska ramverk som sedan styr analysen och diskussionen. Det tredje kapitlet går på djupet i den metod och det material som använts i studien. Operationaliseringar, val av fall samt analyschema presenteras. Sedan presenteras resultat och analys i kapitel 4. Kapitlet är strukturerat utifrån studiens analyschema och avslutas med ett avsnitt

om de olika regeringarnas maktfördelning. Till sist bidrar kapitel 5 med slutsatser och avslutande kommentarer.

2 Litteratur & teori

Peter Esaiasson, Mikael Gilljam, Henrik Oscarsson och Lena Wängnerud menar att det i alla forskningsprocesser är en självklarhet att ställa sig på tidigare forskares axlar. Att ha en ambition att bidra till vetenskaplig kumulativitet genom att bygga vidare på tidigare kunskap och att undvika att studera frågor som redan besvarats (Esaiasson et al., 2012:20). Vidare bidrar en teoriankyten studie till kumulativitet genom att använda sig av den rådande diskursen inom forskningsfältet, vilket möjliggör att den specifika studien kan bidra till en generell diskussion (Teorell – Svensson, 2007:44). I följande kapitel kommer således tidigare forskning och teorier att presenteras. Kapitlet inleds med ett avsnitt om genussystem för att sedan följas av mer specifika studier av ministerpostfördelning och det uttryck som ett genussystem där kan ta. Avslutningsvis knyts tidigare forskning och teorier an till den svenska kontexten och förväntningar om studiens resultat formuleras.

2.1 Hirdman om genussystemet

Historikern Yvonne Hirdman (1988) förstår omvärlden som underordnad ett genussystem. Ett genussystem definieras som “en ordningsstruktur av kön”. För andra sociala ordningar så som ekonomiska, sociala och politiska utgör denna genusstruktur en grundläggande bas. Genussystemet bygger på två logiker, eller principer: Dikotomi och Hierarki. Dikotomi principen innebär att vad som anses vara “manligt” och “kvinnligt” är strikt skilda från varandra. Manligt och kvinnligt bör inte blandas utan förstås som isärhållna från varandra. Hierarki principen säger att det manliga är överordnat det kvinnliga, mannen utgör normen. Vidare menar Hirdman att den andra principen, hierarki, legitimeras genom den första. Då manligt och kvinnligt definieras via ett strikt isärhållande kan den manliga normen legitimeras. Isärhållandet är närvarande överallt. Det skapar strukturer för arbetsdelning för “manliga” och “kvinnliga” egenskaper samt platser, vilket förstärker och legitimerar genussystemet. Hirdman menar även att ett dialektiskt förhållande existerar mellan de olika typerna av isärhållande: de påverkar och förstärker varandra (Hirdman, 1988:51f).

Genussystemet är inte statiskt i den mening att det inte förändras eller varierar. Förändringar i genussystemet kan ske över tid. Genussystem kan också vara olika djupt befästa vilket påverkar hur skarpa gränserna är mellan vad som anses

manligt och kvinnligt (Oskarson - Wängnerud, 1995:20). För varje samhälle, varje tid, definieras relationerna mellan det manliga och kvinnliga i vad Hirdman kallar ett *genuskontrakt*. I detta kontrakt finns förståelser om de två olika enheterna "man" och "kvinna" som definierar samvaron på alla olika nivåer - i arbetslivet, i relationer, i det offentliga såväl som det privata. Det kan gälla sociala normer så som vilken arbetsplats som anses lämplig, vem som lämpar sig bäst för att bära ett visst klädesplagg eller vem som bör initiera en relation (Hirdman, 1988:54). Exempelvis utmärktes 1930-1960-talets Sverige av ett *husmoderskontrakt* med normer som definierade kvinnan i hemmiljön och mannen i det offentliga. Kärnan i det "kvinnliga" var barnomsorg och hushållsarbete. Den "manliga" kärnpunkten var hårt arbete och arbetarrörelsen (Oskarson - Wängnerud, 1995:21). Denna strikta isärhållning har numera luckrats upp och istället präglades 1900-talets slut av ett sofistikerat genussystem. Kvinnliga och manliga normer är inte längre strikt åtskilda utan män och kvinnor accepteras och figurerar på gemensamma arenor i samhället. Samtidigt utjämnas inte könsmaktsordningen, utan "[u]nder ytan av jämlikhet bildar kvinnlighet och manlighet fortfarande olika mönster" (Oskarson – Wängnerud, 1995:22). Genussystemet har omdefinierats från en extern särhållning, där män och kvinnor är strikt åtskilda, till en intern särhållning. I den interna särhållningen figurerar män och kvinnor i vad som uppfattas som gemensamma områden, men fortfarande verkar isärhållande krafter inom dessa områden och skapar skilda köns mönster. Detta ger genussystemet ett mer komplext och subtilt uttryck (Oskarson - Wängnerud, 1995:22).

2.2 Ministerpostfördelning

Mycket av forskningen fokuserad på ministerpostfördelning har studerat kvantitativa aspekter av fenomenet, d.v.s. hur *många* portföljer får vart parti som ingår i en koalitionsregering. Denna studie anknyter dock till de kvalitativa studierna inom forskningsfältet som studera *vilka* portföljer som fås (Bäck et al., 2014:357). Nedan presenteras två studier som fokuserat på köns mönster i ministerpostfördelningen, vilket uttryck de kan ta samt hur variation kan förklaras.

2.2.1 Regeringar underordnat ett genussystem

I en studie av 18 Latinamerikanska länder från 1980 till 2003 har Maria Escobar-Lemmon och Michelle M. Taylor-Robinson som ambition att avgöra huruvida regeringarna i dessa länder kan anses vara s.k. *gendered institutions*. I en sådan institution är genus närvarande i processer, praktiker, bilder och ideologi så väl som i maktdistributionen inom institutionen. Om regeringarna skulle vara *gendered institutions* så skulle det få konsekvenser för tillgången till makt för de olika könen. Männen skulle systematiskt slussas in till en typ av ministerposter

och kvinnor till andra (Escobar-Lemmon - Taylor-Robinson, 2009:685). Utifrån den teoretiska definitionen och de operationaliseringar som Escobar-Lemmon och Taylor-Robinson gör av *gendered institutions* finns stora likheter med begreppet genussystem. Jag menar på att dessa institutioner likväl kan beskrivas som institutioner underordnade ett genussystem, därför kommer begreppet *gendered institutions* inte användas. Istället väljer jag att konsekvent använda mig av begreppet genussystem.

I studien som genomförs av Escobar-Lemmon och Taylor-Robinson tittar de på en rad olika faktorer i ministerpostfördelningen så som karriärbakgrund, möjlighet till befordran, tilldelning av maskulina och feminina ministerposter samt kvalifikationer och hur detta skiljer sig åt mellan könen. För att bestämma inom vilka områden och poster som kvinnor är underrepresenterade använder de den totala andelen kvinnor som jämförelsepunkt. De utgår således ifrån att då kvinnor utgör 8,3 % av alla ministrar i populationen bör de också besitta samtliga ministerposter i 8,3 % av fallen, om makten varit jämnt distribuerad det vill säga (Escobar-Lemmon - Taylor-Robinson, 2009:690). Annorlunda uttryckt, oavsett om en post kategoriseras som hög, medel eller låg prestige så väl som maskulin, feminin eller neutral ska den posten besittas av kvinnor 8,3 % av fallen om inget könsmonster föreligger. Förvisso är detta en god indikator på över- och underrepresentation vilket skapar ett tydligt verktyg för att definiera diskriminering. Samtidigt anser jag att det som utgångspunkt indikerar en skev maktfördelning om kvinnor enbart utgör 8,3 % av alla ministrar sedan 1980. Redan där finns det en indikation om ett genussystem vilket förhindrar kvinnors tillträde till den exekutiva makten.

Deras resultat visar att det finns ett genussystem som präglar ministerpostfördelningen. Det visar sig att inom de Latinamerikanska regeringarna finns ett tydligt könsmonster mellan "maskulina" och "feminina" poster. Där männen i större utsträckning tillsätts på maskulina poster och kvinnor på de feminina ministerposterna. Vidare visar de på en tydligare mobilitet för män inom de maskulina ministerposterna, där männen har större sannolikhet än kvinnliga ministrar att flyttas från en maskulin post till en annan. Det verkar även vara svårt att gå från en feminin ministerpost till någon av de högre värderade posterna. Slutligen visar de på att kvinnor som flyttar från en maskulin post till en annan i stor utsträckning besitter kvalifikationer inom arbetslivet eller politiken för just den posten, för männen är detta mindre vanligt. De tittade på kvalifikationer så som akademisk bakgrund, tidigare erfarenhet från den exekutiva makten, huruvida ministrarna arbetat för internationella organisationer eller privata företag vars arbete relaterar till det policyområde de senare blir ministrar inom. Vad gäller varaktighet, mobilitet och kontinuitet för män och kvinnor fann Escobar-Lemmon och Taylor-Robinson ingen variation mellan manliga och kvinnliga ministrar. Män och kvinnor tenderar att, generellt sett, besitta en ministerpost en kortare tid

och sedan lämna kabinetten för att inte återvända (Escobar-Lemmon - Taylor-Robinson, 2009:695).

Studien visar på att även om kvinnor i större utsträckning fått tillträde till den exekutiva makten och i allt fler fall besitter högt värderade ministerposter är dessa institutioner i sig fortfarande underordnade ett genusystem. Ett genusystem som underminerar kvinnors tillträde till makten och, som Escobar-Lemmon och Taylor-Robinson skriver (2009:685), riskerar att kvinnor enbart blir *token participants* i dessa regeringar. Om kvinnor, förutom i få exceptionella fall, enbart besitter dessa symboliska positioner begränsas deras möjligheter att påverka och skapa policys. Framför allt förhindrar tokenism en reell demokratisk representation av kvinnliga medborgare, vilket i sig är problematiskt.

2.2.2 Ett mått på jämställd maktfördelning samt förklaring till variation i antalet kvinnliga ministrar

Mona Lena Krook och Diana Z. O'Brien (2012) försöker förklara varför antalet kvinnliga ministrar kan variera. De testar tre olika förklaringsfaktorer: de politiska institutionernas utformning, graden av jämställdhet i samhället samt den politiska elitens utformning (huruvida det finns kvinnor som besitter politiska positioner) (Krook - O'Brien, 2012:843f). I studien korrelerar de dessa förklaringsfaktorer med deras konstruerade mått på jämställd maktfördelning: Gender Power Score (GPS). Detta mått ska indikera till vilken grad en stat kan anses ha rört sig ifrån traditionella könsnormer i fördelningen av ministerposter. Måttet väger andelen män och kvinnor i regeringen mot vikten (d.v.s. prestige) i deras poster samt om dessa anses vara förknippade med maskulinitet eller feminitet (Krook - O'Brien, 2012:844f). Författarna vidhåller att skillnader kan förekomma i värdet för olika ministerposter i olika stater, men de menar att detta inte spelar så pass stor roll i deras undersökning så att de behöver klassificera värdet av ministerposterna i var stat för sig. Istället baserar de sina definitioner på tidigare studier som gjorts. High-prestige ministerportföljer definieras som poster vilka åtnjuter stor kontroll över policys och som är "synliga" portföljer, ex. försvars-, finans- och utrikesministerportföljen. Medium-prestige positioner har förvisso kontroll över stora resurser men är inte lika synliga eller prestigefulla som high-prestige portföljer. Exempel på medium-prestige portfölj inkluderar arbetsmarknad-, utbildnings- samt jordbruksminister. De positioner som kategoriseras som low-prestige portföljer besitter begränsade resurser, så som kultur-, jämställdhets- och idrottsminister (för fullständig lista se Krook - O'Brien, 2012:846).

Utifrån de 117 stater som ingår i deras studie finner de att 60 % av variationen bäst förklaras av den politiska elitens utformning. I 20 % av staterna förklaras variation i kvinnorepresentation i regeringen genom de politiska institutionernas utformning. Slutligen förklarades 17 stater bäst med jämställdhetsnivån i

samhället överlag (Krook - O'Brien, 2012:850). De finner alltså stöd för alla tre förklaringsfaktorer, men konkluderar med att de anser de politiska förklaringsfaktorerna (politiska institutioner och elitens utformning) besitta störst förklaringskraft då de kunde förklara 80 % av fallen.

Utifrån Krook och O'Briens studie skapas förståelse kring variation i antalet kvinnliga ministrar mellan olika länder. De indikerar att politiska institutioner samt den politiska eliten påverkar hur makten fördelas mellan manliga och kvinnliga ministrar, mätt som GPS. Samtidigt baserar de sin studie på ett standardiserat värde på ministerposter, trots att detta kan variera mellan länder (se Druckman - Warwick 2005), vilket riskerar ett skevt resultat. I vissa fall, så som det svenska, besitter exempelvis ministrar inom välfärds och hälsofrågor stora resurser vilket gör att posten, i det svenska fallet, snarare faller in under Krook och O'Briens high value-definition än medium-value. Likväl som att ministerportföljer kan underskattas kan även överskattning av dess värde ske när hänsyn inte tas till den specifika kontexten som undersöks. På så vis menar jag att GPS, så som Krook och O'Brien använder det, är brätte på att skatta en ungefärlig överblick av ministerpostfördelning än som mått på maktfördelning i en specifik kontext.

2.3 Den svenska kontexten och vad som kan förväntas

I Sverige besitter inte alla ministrar portföljer, d.v.s. alla ministrar är inte chef över ett departement, utan det är också vanligt med s.k. konsultativa statsråd. Generellt sett brukar Statsministern tillsätta lika många ministrar med portföljer såväl som ministrar utan. Däremot har alla ministrar, med eller utan portfölj, samma konstitutionella rätt vid regeringsbeslut då alla ministerröster väger lika tungt. Den första kvinnliga ministern, Karin Kock-Lindberg, tillsattes 1947 som konsultativ minister i Tage Erlanders första regering. Mellan 1945-1985 erhöll kvinnor 19% av alla svenska ministerposter, vilket kan jämföras med det Västeuropeiska genomsnittet 6,2% för samma tidsperiod. Under 1970-talet ökade andelen kvinnor inom kabinetten i snabb takt (Bäck et al. 2009). Sedan 1994, då Sverige för första gången fick en regering bestående av hälften män och hälften kvinnor, har samtliga regeringar utformats efter likande mönster (Bergqvist, 2015:17).

Hanna Bäck, Thomas Persson, Kåre Vernby & Helena Wockelberg (2009) undersöker ministerpostfördelning i Sverige mellan 1945 och 2007 för att finna generella trender och kriterier. Syftet är inte att lyfta fram könsmonster i fördelningen men de noterar att kvinnliga ministrar verkar besitta högre

kompetens än sina manliga motsvarigheter. De tittar på faktorer så som utbildning, parlamentarisk erfarenhet och partibakgrund. Bäck et al. finner att kvinnor tenderar att i större utsträckning än män genomgått högre utbildning, ha parlamentarisk erfarenhet samt ha besuttit ledande positioner inom sitt parti (Bäck et al., 2009:147). Detta ligger i linje med de resultat av Escobar-Lemmon och Taylor-Robinsons som presenterats ovan för maskulina ministerposter.

Utifrån denna forskning samt de teorier som presenterats i tidigare avsnitt kan förväntningar kring resultatet och kriterier för studien presenteras. Hirdman menar att om en dikotomi föreligger finns det tydliga förväntningar på vad som anses vara "manligt" och "kvinnligt". Om så är fallet förväntas att kvinnor och män kommer att tilldelas olika ministerposter beroende på vad som anses lämpligt utifrån ministerns kön (Escobar-Lemmon - Taylor-Robinson, 2009:687). Ett första kriterium för en regering underordnat genussystem formuleras således: Kvinnor tilldelas poster inom "kvinnliga" områden och män tilldelas poster inom "manliga" områden. Detta kriterium anses indikera att en dikotomi föreligger.

Vidare förväntas en regering underordnat genussystemet anse det manliga överordnat det kvinnliga. Maktstrukturer borde således finnas som hindrar kvinnor från att inta de mest värdefulla positionerna. Således blir det andra kriteriet att: Kvinnor är underrepresenterade på de mest värdefulla posterna. Escobar-Lemmon och Taylor-Robinson visar på att kvinnor måste bevisa sin kompetens i större utsträckning än män, som antas vara kompetenta. Alltså kan följande antas gälla i en regering underordnat ett genussystem: Kvinnor som besitter högt värderade ministerposter har mer erfarenhet och utbildning relaterat till posten än deras manliga motsvarigheter. Dessa kriterier relaterar till Hirdmans hierarki princip. De tre kriterier som ställts upp för att identifiera huruvida ett genussystem föreligger sammanfattas i tabell 3.1 i nästkommande kapitel där det även definieras och operationaliseras mer ingående för att utgöra studiens analyschema.

Slutligen, Hirdman menar att genussystemet inte är statiskt utan förändring sker över tid. Var tid definierar sitt genuskontrakt och fyller det med en innebörd av vad som anses "manligt" och "kvinnligt". Således kan en förändring förväntas ske över den tidsperiod som studeras. Framförallt under 1900-talets senare del förväntas en jämnare maktbalans framträda då genussystemets strikta isärhållande anses ha luckrats upp och antagit ett mer subtilt uttryck under denna period.

3 Metod & material

I inledningen uppgavs att studiens ambition är beskrivande, syftet är att kartlägga genussystemets uttryck inte att förklara eller förstå det. När vetenskapliga beskrivningar görs är det essentiellt att analysen utgår från någon form av begreppsapparat eller ett analyschema (Teorell - Svensson, 2007:24). Detta kan förstås som en slags teoretisk konstruktion vilken definierar fenomenet av intresse. Analyschemat agerar sedan som styrinstrument i undersökningen i den mån att det anger vad forskaren ”letar efter” i analysen. Denna studie utgår ifrån ett klassindelade analyschema som anger huruvida ett fenomen tillhör en viss klass eller inte (Esaiasson et al, 2012:136f). Fenomenet i fråga är den exekutiva makten och analyschemat anger kriterier för om denna anses klassificeras som underordnat ett genussystem i ministerpostfördelningen. Kriterierna i analyschemat är formulerade utifrån det teoretiska ramverk som presenterats i föregående kapitel. Dels är de baserade på Hirdmans definition av ett genussystem, dels ingår teorier kring det konkreta uttryck som ett sådant system får inom just ministerpostfördelning. Analyschemat presenteras och operationaliseras mer ingående i avsnitt 3.2 ”Definitioner och analyschema”, härnäst kommer fokus ligga på det material och den metod som ligger bakom studien.

Studien baseras på datasetet The Selection and Deselection of Political Elites (SEDEPE). Från detta dataset har information om svenska ministrar och regeringar sedan 1946 hämtas, sammanlagt 740 ministrar och 29st regeringar. Datasetet är en sammanställning av information kring samtliga svenska ministrar sedan 1945 som gjorts av Hanna Bäck, Thomas Persson, Kåre Vernby & Helena Wockelberg (2009). De i sin tur har hämtat informationen från bl.a. Riksdagens förvaltningskontor och Svenskt biografiskt lexikon. Fördelen med detta material är dess omfattning som inkluderar drygt 45 olika variabler för över 750 olika ministrar, vilket skapar goda möjligheter för att identifiera övergripande mönster i ministerpostfördelningen. Samtidigt, med ett så stort omfång tvingas mängden information inom var variabel att skalas ner till ett antal kategorier. Detta riskerar att djupet i informationen minskar och små skillnader mellan ministrarna försvinner då de kodas in i de olika kategorierna. Detta är dock ett generellt problem vid omfattande datahantering och är således inte unikt för just detta material. Så länge en medvetenhet finns om denna begränsning anses materialet som en god utgångspunkt för studien.

Med hjälp av SPSS har relevanta variabler från SEDEPE analyserats, främst genom deskriptiv statistik. Denna metod gör det möjligt att skapa en överblick över generella mönster i ministerpostfördelningen. Förvisso hade andra mer kvalitativa metoder kunnat bidra med djupare insikter kring hur genussystemet verkar inom kabinetten, vilka könsroller som genussystemet skapar vid regeringssammanträden exempelvis. Den valda metoden kan inte säga något om detta, eller om vilka exakta motiv som legat bakom de enskilda ministrans nomineringar huruvida motiven präglas av ett genussystem. Samtidigt hade sådana studier varit tvungna att begränsas i antalet analysenheter till följd av de mer ingående studierna av vart fall. Några sådana begränsningar behöver inte göras vid kvantitativ metod och därför är den passande till att identifiera generella mönster. Vald metod anses således lämplig utifrån studiens problemformulering och syfte att kartlägga det uttryck som genussystemet tar vid ministerpostfördelning.

3.1 Sverige som val av fall samt Erlander och framåt

För att svara på frågeställningen, *om den exekutiva makten är underordnat ett genussystem vid fördelning av ministerposter*, studerar studien Sverige och svenska regeringsbildningar sedan Regering Erlander I. Studiens urval är således gjort i två steg. För det första har urvalet avgränsats från regeringsbildningar världen över till att enbart inkludera Sverige och svenska regeringar. För det andra är val av analysenheter, regeringar och ministrar, begränsat i tid – från Regering Erlander I och framåt. I detta avsnitt kommer de resonemang som lett fram till detta urval presenteras och diskuteras.

I internationella jämförelser anses Sverige ofta vara ett föregångsland vad gäller jämställdhet mellan könen (JämO, 2016). Sedan World Economic Forum (WEF) år 2006 lanserade sitt mått på jämställdhet, The Global Gender Gap index, har Sverige alla år rankats bland de bästa (WEF, 2016). Även i tidigare undersökningar så som UNDP:s (United Nations Development Programme) första Human Development Repport från 1990 visar Sverige på en hög grad av jämställdhet då förhållandet mellan manligt och kvinnligt Human Development Index är 1,003 (UNDP, 1990:111). Detta förhållande är vad som senare kommer att definieras som Gender Development Index (GDI) (UNDP 1) och i den senaste rapporten, från 2015, har Sverige ett GDI=0,999 (UNDP, 2015). Sverige kan även ses som en pionjär inom politisk jämställdhet då Sverige år 1995 blev världens första land att ha en regering med lika många manliga som kvinnliga ministrar (JämO, 2016).

Eftersom Sveriges jämställdhet rankas bland de bästa i världen samt att Sverige var först med en jämställd regering i antal ministrar borde rimligtvis den

exekutiva makten *minst sannolikt* vara underordnat ett genussystem här. Detta sätt att argumentera för val av fall ligger i linje med vad som vanligtvis benämns som "most likely" urvalsmetoden (se Teorell - Svensson, 2007:154f). Denna urvalsstrategi går ut på att *det mest gynnsamma* fallet studeras. Syftet är styrka generaliseringsbarheten i fallstudien. Genom att visa att även under de mest gynnsamma förutsättningar är den exekutiva makten underordnad ett genussystem skapas ett argument för att så troligtvis även är fallet då förutsättningarna är mindre goda och förväntningarna på att finna ett genussystem högre. Vanligtvis används denna urvalsmetod för att utsätta obeprövade teorier för ett kritiskt test (Esaiasson et al., 2012:162), jag menar dock att det även kan vara användbart i denna studie för att finna belägg för existensen av ett genussystem inom den exekutiva makten. Samtidigt är det viktigt att ha i åtanke att även om goda argument för generaliserbarhet kan framföras, måste en kritisk medvetenhet om dess begränsningar hållas i åtanke. Esaiasson et al. (2012:164) skriver att strategin kanske "lovar mer än det kan hålla". Att utifrån ett fall skapa ett generaliseringsbart "knock-out"-argument som förkastar en teoriföreställnings giltighet är inte rimligt. Samtidigt kvarstår det faktum att en sådan fallstudie kan bidra med intressanta insikter kring ett principiellt intressant problem.

Som tidigare nämnts är studien även begränsad i tid. Studien inkluderar de 29 Svenska regeringar som innehaft den exekutiva makten från Tage Erlander 1946 till Stefan Löfven 2014. Således inkluderas inte alla svenska regeringar i studien, men däremot alla svenska regeringar med kvinnliga ministrar. Regering Erlander I är nämligen den svenska regering som utnämnde den första kvinnliga ministern, Karin Kock-Lindberg som tillsattes 1947 (Bäck et al. 2009:163). Genom att inkludera samtliga regeringar sedan dess ingår alla kvinnor som innehaft svenska ministerposter¹ i studien. På så vis finns en god utgångspunkt för att finna belägg för eventuella könsmonster som definierat kvinnors tillträde till den exekutiva makten. Att tidigare regeringar, som enbart infattat män, exkluderas anses inte som problematiskt utifrån studiens syfte. Detta eftersom de inte kan säga något mer om könsmonster i ministerpostfördelning än att män gavs tillträde och kvinnor exkluderas från den exekutiva makten. Värt att nämna är att en regering som ingår i studien, Regering Erlander III, inte innefattar någon kvinnlig minister. Eftersom den ligger inom det valda tidsspannet har den dock inkluderats i studien.

---

¹ Fram till att Regering Löfven tillträdde 2014. Den data som används är inte uppdaterad efter de omstruktureringar som gjorts under den nuvarande regeringen, ett fåtal kvinnliga ministrar exkluderas således.

3.2 Definitioner och analyschema

För att svara på uppsatsens problemformulering krävs det att centrala begrepp definieras och operationaliseras, d.v.s. tydliggörs och görs mätbara (Teorell – Svensson, 2007:38f). De tre kriterier som ställts upp för att identifiera huruvida ett genussystem föreligger presenterades i avsnitt 2.3 och sammanfattas nedan i tabell 3.1 som analyschema för uppsatsen.

Tabell 3.1 Analyschema

Dikotomi anses föreligga om:	<ul style="list-style-type: none"> ○ Kvinnor tilldelas poster inom "kvinnliga" områden och män tilldelas poster inom "manliga" områden.
Hierarki anses föreligga om:	<ul style="list-style-type: none"> ○ Kvinnor är underrepresenterade på de mest värdefulla posterna ○ Kvinnor som besitter högt värderade ministerposter har mer erfarenhet och utbildning relaterat till posten än deras manliga motsvarigheter

Några förtydligande måste göras i förhållande till analyschemat i tabell 3.1. Vad som definieras som "kvinnliga" och "manliga" områden berör portföljens s.k. genus vilket definieras och operationaliseras i avsnitt 3.2.1. nedan. Avsnitt 3.2.2. förtydligar vad som menas med en ministerportföljs värde samt vad det innebär att en portfölj är högt, medel eller lågt värderad. Först kommer dock en kort presentation av hur underrepresentation, erfarenhet samt GPS definieras och operationaliseras i uppsatsen.

Först och främst, hur ska underrepresentation förstås? Ett möjligt sätt att resonera är med utgångspunkt i den sociala sammansättningen av samhället (se ex. Wängnerud, 1999), d.v.s. eftersom män och kvinnor utgör ca 50 % var av samhället bör det rimligtvis utgöra en liknande andel av ministrarna. Det hade varit det troliga utfallet om ministrarnas kön bestämt enligt slumpmässiga procedurer, eller om kön inte haft någon betydelse alls i ministerpostfördelningen. Att så kommer vara utfallet av denna studie kan med säkerhet utesluta, det är känt sedan länge att politiken varit ett mansdominerat område och således är det inte att förvänta att ministerpostfördelningen sedan 1946 varit i enlighet med denna definition. Denna studie kommer således ta fasta på den definition som görs av Escobar-Lemmon och Taylor-Robinson i deras studie av Latinamerikanska regeringar. Istället för att utgå från fördelningen av män och kvinnor i samhället utgår de ifrån könsfördelningen i urvalet, d.v.s. könsfördelningen bland ministrarna. Deras argument är att då kvinnor utgör 8,3% av ministrarna i deras studie hade de, i ett perfekt proportionellt urval, besittit alla olika ministerposter i

8,3% av fallen (Escobar-Lemmon – Taylor-Robinson, 2009:690). Denna definition ger goda möjligheter till att identifiera under- såväl som överrepresentation vilken inte enbart kan förklaras utifrån kvinnors sena tillträde till politikens arena. Således kommer studien utgå ifrån könsfördelningen hos de svenska ministrarna sedan 1946 för att avgöra om något av könen är över- respektive underrepresenterade inom något område.

För att undersöka det sista kriteriet i analys-schemat måste ”erfarenhet” definieras. Vad räknas som erfarenhet vilken relaterar till ministerposten? Med avstamp i tidigare studier som gjorts, kommer denna studie behandla faktorer så som relevant utbildning, parlamentarisk erfarenhet samt erfarenhet från Riksdagsutskott som berör samma policy område som ministerportföljen. Relevant erfarenhet ifrån Riksdagsutskott inkluderas som variabel i datasetet SEDEPE. Bäck et al. (2009) har dock uteslutit Statsministern i denna variabel då de menar att svårigheter föreligger i bedömningen av vad som räknas som relevant policy för denna post. Samma resonemang har applicerats i denna studie vad gäller relevant utbildning för Statsministern och Vice statsministern, vilka således har uteslutits. Relevant utbildning för övriga högt värderade portföljer har bedömts utifrån kriteriet att utbildningen ska beröra det policyområde som portföljen relaterar till. Exempelvis anses en utbildning inom ekonomi vara relevant för finansportföljen (för fullständig lista se Appendix II). ”Mer” i detta sammanhang relaterar till om kvinnor generellt sett besitter dessa kvalifikationer i större utsträckning än män. Studien kommer inte analysera omfattningen av erfarenheten eftersom det i sin tur är beroende av omfattande bakgrundsundersökningar för att korrekt kunna bedömmas, vilket det tyvärr inte finns resurser för. Således kommer fokus ligga på de övergripande bakgrundsfaktorerna hos ministrarna och hur dessa skiljer sig åt mellan män och kvinnor.

För att möjliggöra jämförelser mellan de olika regeringar krävs ett aggregerat mått på fördelningen av portföljer inom varje regering som helhet. Här kommer två mått användas. Dels kommer Krook och O’Briens Gender Power Score (GPS) appliceras med viss modifikation, dels kommer ett mått konstrueras för att indikera kvinnliga ministrars andel av regeringsposterna. För att beräkna GPS multipliceras andelen kvinnor som besitter högt värderade och maskulina portföljer med 3, andel med medel och neutrala portföljer multipliceras med 2 samt lågt och feminina portföljer multipliceras med 1. Summan av dessa värden multipliceras sedan med andelen kvinnor i regeringen som helhet. GPS har ett maxvärde på 12, om andelen män och kvinnor är lika många på alla poster är $GPS=3$. Ju närmre $GPS=3$ en regering har, ju mer jämnt fördelad är makten. Är $GPS<3$ indikerar detta en manlig dominans, om $GPS > 3$ indikeras en kvinnlig dominans (Krook – O’Brien, 2012:845). Härnäst följer ett illustrerande exempel.

I regering Carlsson III besitter kvinnor 43% av de högt värderade portföljerna, 25% av de medelvärderade och 56% av de lågt värderade portföljerna. Vidare innehar kvinnor 33% av de maskulina portföljerna, 50% av de neutrala samt 80% av de feminina portföljerna. Totalt består regeringen av 50% kvinnor. GPS räknas ut enligt följande:

$$\text{GPS} = (0,43*3 + 0,25*2 + 0,56*1 + 0,33*3 + 0,50*2 + 0,80*1)*0,50 = 2,57$$

För att göra GPS-värdet kontextkänsligt har jag valt att frånga Krook och O'Briens kategorisering av ministerportföljernas värde. Istället kommer Druckman och Warwicks värdering av svenska ministerportföljer användas, mer om det senare. I övrigt har GPS för var regering beräknas så som Krook och O'Brien avser.

Vidare har ett mått konstrueras för att indikera kvinnliga ministrarnas andel av regeringsportföljerna. För att kunna jämföra de olika regeringarna trots att de varierar i storlek och portföljer har ett nytt mått konstrueras. Detta mått anger förhållandet mellan det *totala värdet* på de portföljer som kvinnliga ministrar besitter och värdet på *hela* regeringsportföljen, d.v.s. summan av alla portföljer tillsammans. Detta kan ses som ett alternativ till GPS som mått på jämn maktfördelning, samt ett mer sofistikerat mått än andelen kvinnor i regeringen, som indikerar om kvinnor getts tillträde till den exekutiva makten i samma utsträckning som männen.

3.2.1 Feminina och maskulina portföljer

För att belysa huruvida män och kvinnor slussas in i manliga respektive kvinnliga områden måste de olika portföljernas *genus* tas i beaktning. Beroende på om portföljen berör områden som traditionellt associeras med män eller kvinnor kan de benämnas som maskulina respektive feminina portföljer (Escobar-Lemmon - Taylor-Robinson, 2009:689). Ett annat sätt att uttrycka denna särskiljning är att de feminina ministerportföljerna berör den privata sfären och de manliga relaterar till den offentliga sfären i samhället (Krook - O'Brien, 2012:844). De ministerportföljer som ingår i Druckman och Warwicks studie (2005) (presenteras mer ingående i nästa avsnitt) kommer nedan att kategoriseras utifrån Krook och O'Brien (2012) samt Escobar-Lemmon och Taylor-Robinsons (2009) definition av maskulina och feminina portföljer. De portföljer som inte uppfyller definitionen för varken maskulin eller feminin kommer att placeras i kategorin "neutral". Tre portföljer (Statsminister, Vice statsminister och Internationell handel) återfanns inte i varken Krook och O'Briens (2012) kategorisering eller Escobar-Lemmon och Taylor-Robinsons (2009). Utifrån de givna definitionerna anses Internationella handelsportföljen kategoriseras som maskulin då den i hög grad berör den offentliga sfären och har traditionellt sett associerats med män. Även statsministerposten har kategoriserats som maskulin. Denna post var något svårplacerade då den kan ses som en mer övergripande portfölj utan ett tydligt

definierat policyområde, vilket hade gjort att den faller in under kategorin "neutral". Samtidigt menar jag att dels har detta varit en portfölj som traditionellt sett varit till för män och inte anses passande för kvinnor. Dels är huvuduppgiften för hen som besitter statsministerportföljen att regera, vilket traditionellt förknippas med män och i högsta grad berör den offentliga sfären. Därför har jag valt att kategorisera den som en maskulin portfölj. Vice statsministerportföljen har kategoriserats som neutral eftersom den saknar ett tydligt definierat policyområde och således inte faller in under någon av de ovanstående definitionerna. En av Druckman och Warwicks portföljer, Utbildning (& Forskning), återfanns i två kategorier. Utbildning faller under kategorin feminin och Forskning under kategorin maskulin i de tidigare nämnda forskarnas kategorisering. I Sverige tillhör denna portfölj utbildningsdepartementet, därför menar jag att Utbildning är huvudkomponenten i denna portfölj och således kategoriseras den som feminin. I tabellen nedan har Minister utan portfölj/-konsultativt statsråd uteslutits eftersom detta främst är en skalfaktor vilken justerar värdet på ministerportföljer, inte en portfölj i sig.

Tabell 3.3 Ministerportföljernas genus

Maskulina portföljer	Neutrala portföljer	Feminina portföljer
Statsminister	Justitie	Hälsa & Sociala Frågor/-
Finans	Miljö	Välfärd
Utrikespolitik	Bostad	Kultur
Arbetsmarknad/Sysselsättning	Offentlig förvaltning	Utbildning (& forskning)
Industri	Vice statsminister	
Försvar		
Kommunikation & Transport		
Kommers		
Jordbruk (& mat & fiske)		
Internationell handel		

Även om det manliga traditionellt sett varit överordnat det kvinnliga är det viktigt att poängtera att dessa tre kategorier inte är perfekt korrelerade med definitionen av ministerposter som högt, medel och lågt värderade vilken presenteras nedan. Escobar-Lemmon och Taylor-Robinson noterar dock att utifrån deras kategorisering återfinns inga feminina portföljer i kategorin högt värderade portföljer, däremot återfinns några maskulina i kategorin med lågt värderade (Escobar-Lemmon - Taylor-Robinson, 2009:689). I det svenska fallet är det dock något annorlunda. Här återfinns en av de feminina portföljerna, Hälsa och Sociala Frågor/Välfärd, bland de portföljer som klassas som högt värderade. Detta kan eventuellt bero på det omfattande välfärdssystemet i Sverige vilket ökar mängden resurser och därmed värdet på portföljen. Bland de lågt värderade portföljerna definieras tre stycken som maskulina, Jordbruk, Kommunikation & Transport samt Internationell handel.

3.2.2 Vad är en ministerpost värd?

Förutom ministerportföljernas genus är det viktigt att ta i beaktning de olika värden som posterna kan tänkas ha. Egentligen är det ganska uppenbart om en funderar på det, statsministerposten är troligtvis mer värd än posten som idrottsminister. De olika ministerposterna innebär olika grad av prestige, medför olika nivåer av policyinflytande samt har varierande resurstillgång. Ministerposternas vikt eller värde måste således beaktas för att få en komplett bild av fördelningen av dessa (Krook - O'Brien, 2012:842). Men hur *mycket mer* värd är statsministerposten än posten som idrottsminister? I en enkätundersökning kartlägger James N. Druckman och Paul V. Warwick (2005) värdet av olika ministerposter i 14 västeuropeiska länder, där bl.a. Sverige ingår. Experter inom de 14 olika länderna fick i uppgift att värdesätta de ministerposter som förekommit i landet mellan åren 1945-2000.

Druckman och Warwick instruerade respondenterna att sätta 1 som utgångsvärde för alla ministerposter som bedömdes som medelmåttiga eller "normalvärda".

Tabell 3.2 Ministerportföljers värde

	Portföljnamn	Värde
Högt värderade portföljer	Statsminister	2,19
	Finans	1,68
	Utrikespolitik	1,27
	Arbetsmarknad/- Sysselsättning	1,26
	Hälsa & Sociala frågor/Välfärd	1,22
	Vice statsminister	1,15
Medelvärderade portföljer	Utbildning (& forskning)	1,07
	Industri	1,06
	Försvar	0,99
	Justitie	0,99
	Miljö	0,90
Lågt värderade portföljer	Kommunikation & Transport	0,87
	Internationell handel	0,87
	Kommers	0,86
	Jordbruk (& mat & fiske)	0,83
	Bostad	0,78
	Offentlig förvaltning	0,78
	Kultur	0,75
Skalfaktor	Minister utan portfölj/ konsultativt statsråd	0,65

Indelningen har gjorts utifrån Druckman och Warwicks definition av "normalvärdet" för en portfölj = 1. Portföljer som kategoriseras som medelvärda har ett värde på +/- 10% av normalvärdet. Högt värderade portföljer är värda >+10% av normalvärdet (>1.10) och de lågt värderade portföljerna har värden <-10% av normalvärdet (<0.90).

Resterande ministerposter skulle rankas med en siffra som visade hur pass mycket mer (eller mindre) posten var värd i förhållande till detta "normalvärde". Exempelvis anses en post som rankas till 1.50 vara 50% mer värd än genomsnittlig portfolio (Druckman - Warwick, 2005:22f). I tabell 3.2 presenteras resultatet för undersökningen i Sverige. Värt att notera är att värdena är s.k. "Netvärden" för var post, vilket innebär att om en minister innehar flera poster ska värdet av dessa adderas tillsammans för att få en uppskattning för portföljens totala värde. Denna studie avgränsar sig dock från detta och kommer enbart studera ministrarnas huvudsakliga policyområde, med enbart ett undantag vad

gäller vice statsministerportföljen. Vad gäller denna portfölj kommer analysen att kort kommentera de ministrar som har denna som andra- och tredjehands portfölj. Orsaken är det begränsade utbudet av svenska ministrar vars huvudsakliga portfölj är vice statsministerportföljen.

Värdet på den sista posten i tabell 3.2, Minister utan portfölj/konsultativt statsråd, är en skalfaktor som anger hur ministerportföljens värde påverkas då ministern inte är den primära ministern inom portföljen. Värdet av en ministerportfölj som ministern enbart kontrollera delar av, d.v.s. en minister utan portfölj, multipliceras således med värdet som anges för Minister utan portfölj (Druckman - Warwick, 2005:24). Exempelvis² har Pierre Schoris portfölj, biståndsminister i Regering Persson II, korrigerats med skalfaktorn. Bistånd tillhör portföljen Utrikespolitik, men eftersom det inte kan ses som den huvudsakliga posten inom denna portfölj får Schoris portfölj värdet $1,27 * 0,65 = 0,83$. Denna skalfaktor har även använts för att koda för konsultativa statsråd, d.v.s. ministrar som saknar portfölj samt ett policyområde.

Druckman och Warwick sätter inte upp några gränser eller specifika kriterier för högt, medel och lågt värderade portföljer. En indelning har således gjorts utifrån följande kriterier: Högt värderade portföljer >1.10 , $1.10 >$ medelvärderade portföljer <0.90 , lågt värderade portföljer <0.90 . Indelningen är gjord utifrån definitionen att medelvärderade portföljer ligger inom ett +/- 10%-spann från normalvärdet vilket är =1. Högt och lågt värderade portföljer har sedan definierats som över respektive under detta intervall. Denna indelning ger en jämn fördelning av ministerposter med 6, 5 respektive 7 poster i var kategori. Vidare menar jag att indelningen är rimlig i det avseende att ingen portfölj upplevs som malplacerad. Ett alternativ till denna indelning hade varit att enbart använda sig av två kategorier med värde över och under normalvärdet. Denna indelning kan förvisso anses mindre godtycklig, samtidigt menar jag att då tidigare forskning använt sig av tre kategorier finns det anledning att ansluta sig till denna terminologi.

Druckman och Warwicks mått är något begränsat i den mening att det inte tar hänsyn till variation över tid i värdet på ministerposterna. Med största sannolikhet förändras det värde som de olika ministerposterna besitter. Exempelvis går det att tänka sig att värdet på miljöportföljen ökat i takt med att medvetenhet kring klimatproblematiken ökat. Samtidigt menar jag att då Druckman och Warwick specifikt värderar de svenska ministerposterna är detta mått att föredra framför senare sammanställningar som gjorts men med tvärnationella värden (så som ex. i Krook - O'Brien (2012)). Eftersom forskning visat att värdet på ministerportföljer varierar i olika länder (Krook - O'Brien, 2012. Druckman - Warwick: 2005)

---

² En fullständig förteckning över vilka policyområden som korrigerats med skalfaktorn återfinns i Appendix I

menar jag att det viktigaste är att ha ett mått som relaterar till det specifika fall studien utgår ifrån. Således kommer värdet av olika ministerposter beräknas utifrån Druckman och Warwicks mått.

4 Resultat & analys

I detta kapitel presenteras tabeller och resultat utifrån den analys som gjorts. Analysschemat (tabell 3.1) har använts som utgångspunkt för att strukturera kapitlet. Vidare inkluderas en del där indikatorer aggregerats till regeringsnivå. I detta avsnitt kommer alltså regeringarna vara analysenheter, inte ministrarna, och fokus kommer att ligga på eventuella förändringar över tid och generella mönster. I samband med att resultaten presenteras kommer de även att analyseras och diskuteras utifrån de teoretiska ramverk som presenterats i tidigare kapitel.

4.1 Kvinnor tilldelas poster inom “kvinnliga” områden och män tilldelas poster inom “manliga” områden

Som förväntat visar tabell 4.1 nedan på en generell manlig dominans, i alla kategorier besitter män mer än 50% av posterna. Däremot om Escobar-Lemmon och Taylor-Robinsons kriterium för över- och underrepresentation används, d.v.s. om hänsyn tas till att kvinnor enbart utgör 26,7% av ministrarna sedan 1946, framstår dock ett intressant mönster. Utifrån detta kriterium skulle en jämn maktfördelning resultera i att män besatt 73,2% av alla poster, så väl maskulina som feminina och neutrala. Kvinnor skulle i sin tur besitta 26,7% av posterna, men så är inte fallet. Tabell 4.1 visar att män är överrepresenterade inom de maskulina och neutrala portföljerna samt underrepresenterade inom de feminina posterna. För kvinnor gäller det omvända scenariot. I relation till totala andelen kvinnor är de överrepresenterade inom de ministerportföljer som klassificeras som feminina

Tabell 4.1. Fördelning av ministerposter utifrån portföljernas genus

Druckman & Warwick Portfolio policy område		Män, antal	Män, %	Kvinnor, antal	Kvinnor, %	Totalt antal
Maskulina portföljer		276	79,3%	72	20,7%	348
	Statsminister	30	100,0%	0	0,0%	30
	Finans	38	95,0%	2	5,0%	40
	Utrikespolitik	34	55,7%	27	44,3%	61
	Arbetsmarknad/Sysselsättning	13	48,1%	14	51,9%	27
	Industri	25	89,3%	3	10,7%	28
	Försvar	35	94,6%	2	5,4%	37
	Kommunikation & Transport	26	74,3%	9	25,7%	35
	Jordbruk (& Mat & Fiske)	44	88,0%	6	12,0%	50
	Internationell handel	31	77,5%	9	22,5%	40
Neutrala portföljer		85	76,6%	26	23,4%	111
	Vice statsminister	5	100,0%	0	0,0%	5
	Justitie	64	85,3%	11	14,7%	75
	Miljö	7	41,2%	10	58,8%	17
	Bostad	7	58,3%	5	41,7%	12
	Offentlig förvaltning	2	100,0%	0	0,0%	2
Feminina portföljer		84	57,5%	62	42,5%	146
	Hälsa & Sociala Frågor/Välfärd	32	54,2%	27	45,8%	59
	Utbildning (& Forskning)	46	70,8%	19	29,2%	65
	Kultur	6	27,2%	16	72,7%	22
Övrig:	Minister utan portfölj/ konsultativt statsråd	69	71,1%	28	28,9%	97
Total:		514	73,2%	188	26,7%	702

Den skeva fördelning som finns mellan manliga och kvinnliga ministrar tyder således på att dikotomi föreligger inom den exekutiva makten. I tabellen ovan framträder ett könsmonster där män tilldelas manliga portföljer och kvinnor tilldelas kvinnliga. Detta visar på isärhållande krafter och på det uttryck som dikotomi tar inom regeringsmakten. Även om skevheten är mindre, syns även en svag manlig överrepresentation inom de neutrala portföljerna. Eftersom dikotomi bygger på ett strikt isärhållande mellan två delar (manligt – kvinnligt), är det svårt att förstå detta utifrån dikotomi principen. Snarare kan de neutrala portföljerna ses som ett uttryck för att även om ingen tydlig dikotomi föreligger, råder ett manligt primat vilket anser män mer lämpade än kvinnor, vilket relaterar till genussystemets hierarki princip. Skevheten är dock marginell (ca 3 procentenheter) vilket försvagar argumentet att hierarki föreligger.

Ett tydligt externt särhållande, där män och kvinnor rör sig inom helt olika områden, föreligger inte här. Istället sker ett internt särhållande där könsmonstret framträder inom regeringsmakten, inom ministerpostfördelningen formad utifrån ministrarnas kön och portföljernas genus. Precis som Oskarson och Wängnerud konstaterat i undersökningen av Riksdagen, har isärhållandets krafter inom regeringsmakten inte försvunnit, utan enbart antagit ett mer subtilt uttryck.

4.2 Kvinnor är underrepresenterade på de mest värdefulla posterna

I Tabell 4.2 presenteras fördelningen av de högt värderade ministerportföljerna. Här syns inte samma skevhet som förelåg i föregående avsnitt. Kvinnor utgör 26,9% av alla ministrar med högt värderade ministerportföljer, vilket ligger väldigt nära kriteriet för jämnrepresentation 26,7%. Detta resultat är således inte i linje med förväntningen att kvinnor är underrepresenterade på de högt värderade posterna. Samtidigt ser vi en stor variation inom denna kategori av poster, där vissa aldrig har besittits av en kvinna medan en annan i mer än 50% av fallen tillfallit en kvinnlig minister. De två portföljer som flest kvinnor besittit är Arbetsmarknad/sysselsättning samt Hälsa & Sociala Frågor/Välfärd. Att många kvinnor besittit ministerposter inom hälsa och välfärd ligger i linje med förväntningar om dikotomi som menar att kvinnor tilldelas ”kvinnliga” portföljer. Den höga förekomsten av kvinnliga ministrar med högt värderade portföljer skulle

Tabell 4.2 Fördelning av högt värderade ministerportföljer

Druckman & Warwick Portfolio policy area	Män, antal	Män, %	Kvinnor, antal	Kvinnor, %	Totalt antal
Statsminister	30	100,0%	0	0,0%	30
Finans	33	94,3%	2	5,7%	35
Utrikespolitik	28	75,7%	9	24,3%	37
Arbetsmarknad/Sysselsättning	13	48,1%	14	51,9%	27
Hälsa & Sociala Frågor/Välfärd	32	54,2%	27	45,8%	59
Vice statsminister	5	100,0%	0	0,0%	5
Totalt	141	73,1%	52	26,9%	193

således delvis kunna förstås via förekomsten av en högt värderad feminin portfölj, vilket inte varit fallet då tidigare studier gjorts i andra kontext. I tabell 4.2 går det dessutom att se att Hälsa & Sociala Frågor/Välfärd är den mest frekvent förekommande portföljen (totalt 59st ministrar inom denna portfölj). Även detta kan tänkas öka sannolikheten för fler kvinnor inom högt värderade ministerposter. Portföljen Arbetsmarknad/Sysselsättning strider däremot mot förväntningarna ur två aspekter. Kvinnliga ministrar besitter denna i portfölj i mer än 50% av fallen trots att det är (1) en maskulin portfölj och (2) en högt värderad portfölj. Detta går emot två av tre kriterier för dikotomi och hierarki i analys-schemat. Här finns således inget stöd för att ett genus-system föreligger. Vidare visar den relativt höga frekvensen av kvinnliga ministrar med högt värderade portföljer att s.k. tokenism, där enbart få kvinnor tillsätts på få, symboliska positioner, troligtvis inte föreligger.

De två portföljer som med gott mått överstiger alla andra portföljers värde – Statsministerportföljen, som är värd 2,19 gånger mer än ”normalvärdet”, samt

finansportföljen värd 1,68 gånger mer än ”normalvärdet” – sticker även ut vad gäller underrepresentation. Här är kvinnor helt, eller så gott som, frånvarande. Eftersom dessa portföljer är så mycket mer värda än övriga portföljer ger de delvis stöd för kriteriet att de *mest* värdefulla portföljerna kännetecknas av kvinnlig underrepresentation. Det visar på att de mest prestigefyllda posterna fortfarande är starkt dominerade av ett manligt primat, vilket begränsar kvinnors tillträde till dessa positioner. Detta ligger i linje med hierarki principens första kriterium, vilken således får något varierande stöd beroende på om fokus läggs på alla högt värderade poster eller de allra mest värdefulla.

Tabell 4.2 visar även att Vice statsministerportföljen aldrig besittits av en kvinna. Detta är dock något missvisande. Tabellen ovan inkluderar enbart ministrarnas huvudsakliga portfölj, om analysen utökas till att även inkludera andra- och tredjehandsportföljer blir resultatet istället att sex män och två kvinnor besittit denna portfölj. Fördelningen blir således mindre skev. Eftersom denna post endast förekommer i åtta av 29 regeringar kommer dock inte så mycket vikt att läggas vid detta resultat. Ett förtydligande ansågs dock nödvändigt angående resultatet i tabellen ovan.

4.3 Kvinnor som besitter högt värderade ministerposter har mer erfarenhet och utbildning relaterat till posten än deras manliga motsvarigheter

Manliga och kvinnliga ministrar som besitter högt värderade portföljer har i ungefär samma utsträckning relevant utbildningsbakgrund. I tabell 4.3 nedan, som presenterar ministrarnas utbildningsbakgrund, går inga direkta könsmonster att utläsa. För både män och kvinnor tenderar strax under 30% av ministrarna genomgått en högre utbildning som relaterar till portföljens policyområde.

Tabell 4.3 Utbildningsbakgrund för ministrar med högt värderade portföljer

Högre utbildning som relaterar till portföljens policyområde	Män, antal	Män, %	Kvinnor, antal	Kvinnor, %	Totalt antal
Ja	28	26,4%	15	28,8%	43
Nej	78	73,6%	37	71,2%	115
Totalt	106		52		158

Statsministrar och vice statsministrar har exkluderats då portföljen anses sakna relevant utbildningsbakgrund

Däremot visar tabell 4.4 på en skillnad i erfarenhet från Riksdagsutskott mellan kvinnor och män som besitter högt värderade ministerportföljer. I större utsträckning har kvinnliga ministrar suttit i ett Riksdagsutskott som berör relevant policyområde. 68,2% av de kvinnliga ministrarna som senare får en högt

värderad ministerpost har erfarenhet från policyområdet sedan tidigare. Motsvarande siffra för manliga ministrar är 62,9%. Skillnaden ligger i linje med förväntningen att kvinnor i större utsträckning än män måste bevisa sin kompetens för att tillsättas på högt värderade poster, vilket är ett kriterium för hierarki principen. Samtidigt är den procentuella skillnaden inte så stor att det med säkerhet går att konstatera att hierarki föreligger.

Tabell 4.4 Utskottserfarenheter från riksdagen för ministrar med högt värderade portföljer

Tidigare erfarenhet inom portföljens policyområde från riksdagsutskott	Män, antal	Män, %	Kvinnor, antal	Kvinnor, %	Totalt antal
Ja	44	62,9%	30	68,2%	74
Nej	26	37,1%	14	31,8%	40
Totalt	70		44		114

Statsministrar exkluderas då inget utskott ses som särskilt relevant för denna portfölj. Även ministrar som saknar parlamentarisk erfarenhet har exkluderats.

Även i tabell 4.5 syns ett svagt könsmonster vad gäller parlamentarisk erfarenhet. Kvinnor tenderar att ha erfarenhet från Riksdagen eller andra kammaren, i något större utsträckning än män, då de tillsätts som ministrar med högt värderade portföljer. Återigen är det dock en svag skillnad mellan könen. Utifrån dessa tre

Tabell 4.5 Parlamentarisk erfarenhet för ministrar med högt värderade portföljer

Parlamentarisk- erfarenhet före tillsättning	Riksdagen eller andra kammaren ³				
	Män, antal	Män, i %	Kvinnor, antal	Kvinnor, i%	Totalt antal
Nej	18	16,4%	6	11,5%	24
Ledamot (vid tillsättning eller tidigare)	92	83,6%	46	88,5%	138
Totalt	110		52		162

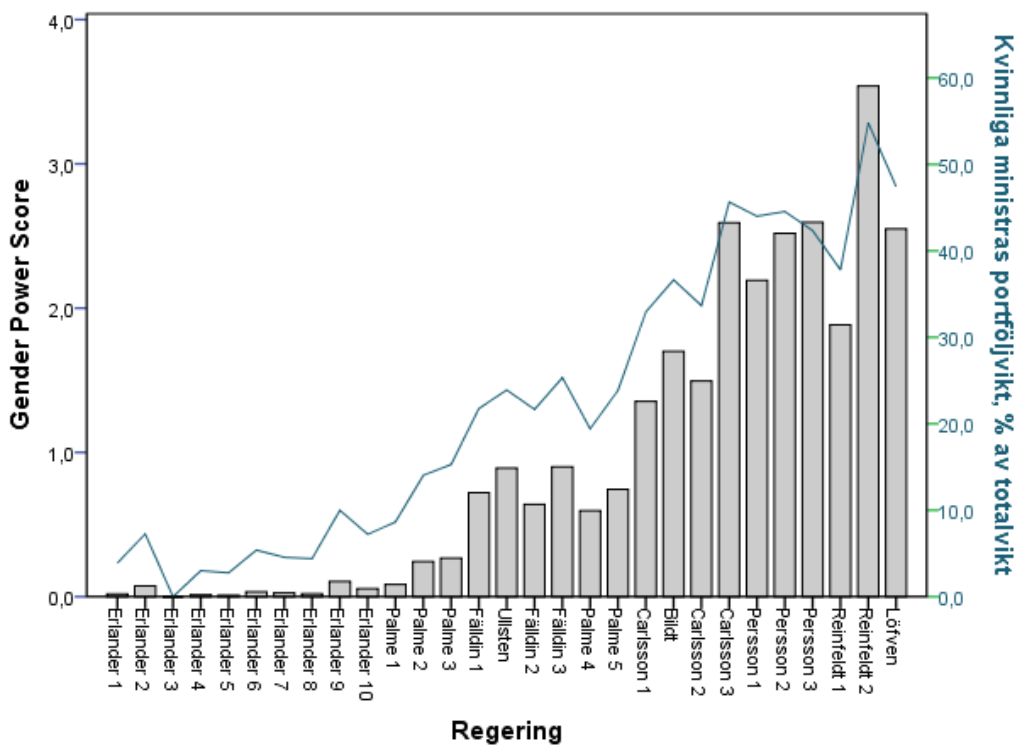
variabler verkar det således svårt att konstatera att ett könsmonster föreligger. Skillnaden mellan könen är inte större än 6 procentenheter i något av fallen, vilket gör att slutsatser måste dras med storförsiktighet. Bäck et al. (2009) visade på att kvinnliga ministrar generellt sett besitter mer kvalifikationer än deras manliga motsvarigheter, vilket inte ligger i linje med det resultat som presenteras här för ministrar med högt värderade portföljer. Det kan vara så att variation finns i omfattningen av denna erfarenhet, vilket inte mäts i denna studie, eller att andra meriter än de som mäts spelar in vid ministerpostfördelningen av högt värderade portföljer. Eftersom studien inte undersökt om så är fallet går det inte att uttala sig

³ Eftersom inga av de kvinnliga ministrarna med högt värderade portföljer, samt få av de manliga (33st), har erfarenhet från första kammaren har denna uteslutits från analysen.

om detta. Avsnittet avslutas således med att konstatera att inget tydligt belägg funnits för att kvinnor som besitter högt värderade ministerposter har mer erfarenhet och utbildning relaterat till posten än deras manliga motsvarigheter.

4.4 De olika regeringarna

I detta avsnitt kommer fokus att ligga på de olika regeringarna samt förändring över tid. Här är alltså analysenheterna på regeringsnivå, tillskillnad från tidigare ministernivå. I figur 4.1 nedan mäts maktfördelningen mellan de två könen utifrån två mått: Gender Power Score (GPS) samt som kvinnliga ministrars andel av total regeringsportföljvikt. Samtliga regeringar, utom Reinfeldt II, ligger under snittet för en jämnmaktfördelning (GPS=3 och 50% av totalvikt). Detta indikerar att kvinnor i 28 av 29 regeringar har mindre makt än mänen, och visar således på en generell manlig dominans.

Gender Power Score visas som stapeldiagram, vilket avläses på vänster y-axel.
Kvinnliga ministrars andel av totala regeringsportföljvikt visas som linjediagram, vilket avläses på höger y-axel.

Figur 4.1 Regeringarnas GPS samt kvinnliga ministrars portföljvikt

1947 tillsatte Regering Erländer I den första kvinnliga ministern, men de kvinnliga ministrarnas närvaro är knappt märkbar under de första 20 åren i figur 4.1. En svag uppgång går dock att se redan vid Palme II som tillträder 1970. Kring 1970-talets senare hälft, då Fälldin I och Ullsten regerar, går det att se att den ”snabba ökning” av antal kvinnliga ministrar som Bäck et al. (2009:163) nämner

sammanfaller med en något jämnare maktfördelning. Detta är kanske inte förvånande då fler kvinnor rimligtvis borde leda till jämnare maktfördelning, utifrån de senare regeringarna visas dock att detta antagande är något förenklat.

Världens första regering med lika många kvinnor som män, Carlsson III, visar förvisso på ett stort "hopp" mot jämnare maktfördelning (GPS ökar från 1,62 till 2,57 och kvinnors andel av regeringsportfölj ökar från 36,6% till 45,6%). Samtidigt visar Figur 4.1 på en fortsatt skev maktfördelning till männens fördel. De kvinnliga ministrarnas andel av den totala portföljvikten i Carlsson III:s regering är under 50%, likväl är GPS < 3. Detta är något som är utmärkande för samtliga regeringar sedan Carlsson III och framåt (bortsett från Reinfeldt II): Jämmt fördelat till antal men fortfarande en skev maktfördelning till männens fördel. En jämn numerär könsfördelning verkar således inte tillräckligt för en jämn maktfördelning.

Statsminister Reinfeldts regeringar är intressanta att lyfta fram utifrån två aspekter. För det första avviker Reinfeldt I starkt från den uppåtgående trenden från Palme V och framåt. Vidare görs ett stort hopp mot jämnare maktfördelningen i Reinfeldts andra regering. Från Reinfeldt I som har ett GPS = 1,77 till Reinfeldt II med GPS = 3,48 samt ett hopp i andelen av totalt regeringsportföljvärdet som besitts av kvinnor (från 37,8% till 54,8%). Reinfeldts andra regering gör således både tidsperiodens största rörelse mot jämnare maktfördelning samt är den enda regeringen i hela tidsserien där den skeva maktfördelningen är till kvinnornas fördel.

Vidare går det att konstatera att maktfördelningen mellan könen blir allt mer jämn för vart årtionde⁴. I figur 4.1 går det att se att när kvinnonärvaron ökar drastiskt, sker även en ökning mot jämn maktfördelningen. Således syns ett "hopp uppåt" under 1970-talet så väl som under mitten av 1990-talet. Samtidigt har det konstaterats att en jämn fördelning av antalet poster inte är det samma som jämn maktfördelning, detta syns väl i regeringarna från Carlsson III och framåt som alla har en jämn fördelning av poster, men olika grad av jämn maktbalans. Dock ska det konstateras att, i enlighet med de förväntningar som formulerats utifrån genussystemteorin, framträder en allt jämnare maktbalans under 1990-talet. Samtliga regeringar från Carlsson III, utom Reinfeldt I, ligger på ett GPS > 2 och kvinnliga ministrar besitter över 40% av totala regeringsportföljvikten. I relation till tidigare regeringar är detta relativt högt, då alla tidigare regeringar ligger under detta intervall. Utesluts 1990-talets tidigare regeringar (Bildt och Carlsson I-II), överstiger inte någon regering GPS = 1 eller kvinnliga ministrar 26% av total

---

⁴ GPS för vart årtionde räknades ut och visade på en stigande trend, men eftersom de inte gav mer information om utvecklingen över tid än vad som går att utläsa i figur 4.1 exkluderades tabellen från analysen.

portföljvikt. Utifrån dessa mått på maktfördelning kan således nästan en fördubbling av den kvinnliga makten anses ha skett under 1990-talet och framåt.

Genom att titta på maktfördelningen inom de olika regeringarna går det att belysa skillnader över tid. Detta avsnitt visar på att även om trenden generellt går uppåt, är det fortfarande så att den skeva maktfördelningen verkar till männens fördel i så gott som samtliga regeringar, med enbart ett undantag över en 68-årsperiod. Detta, tillsammans med övriga resultat, tyder på att ett genussystem föreligger inom den exekutiva makten. Ett genussystem där dikotomi skapar isärhållande krafter vilka slussar kvinnor till feminina portföljer och män till maskulina portföljer samt med indikationer om en hierarki princip vilken gör att på de allra mest värdefulla posterna är kvinnorna så gott som obefintliga. Den exekutiva makten präglas således av ett genussystem som skapar en intern isärhållning och har ett subtilt uttryck.

5 Slutsatser

För att svara på frågan om den exekutiva makten är underordnat ett genussystem vid fördelning av ministerposter har svensk ministerpostfördelning sedan 1946 studerats. Syftet är att undersöka huruvida den svenska exekutiva makten är underordnat ett genussystem, att kartlägga det uttryck som ett eventuellt genussystem tar vid ministerpostfördelning samt att undersöka om några förändringar skett över tid. Med utgångspunkt i Hirdmans teori om genussystem samt med bakgrund i tidigare studier som gjorts på ministerpostfördelning i andra kontext skapades ett klassindelade analyschema för studien. I analyschemat ingår tre kriterier som anger huruvida ett genussystem föreligger.

Det första kriteriet, kvinnor tilldelas poster inom ”kvinnliga” områden och män tilldeles poster inom ”manliga” områden, fann studien stöd för. I svensk ministerpostfördelning är kvinnor överrepresenterade inom de feminina ministerportföljerna. Männerna i sin tur är överrepresenterade inom de maskulina och neutrala portföljerna. Detta indikerar att en dikotomi föreligger vars isärhållande krafter skapar ett könsmonster inom ministerpostfördelningen. Den exekutiva makten präglas således av en intern särhållning, ett uttryck för ett subtilt och komplext genussystem.

Det andra kriteriet, kvinnor är underrepresenterade på de mest värdefulla posterna, fick delvis stöd i analysen. Analysen visar på att kvinnor är underrepresenterade bland de *allra mest* värdefulla portföljerna, statsminister- och finansportföljen. Dessa två portföljer kännetecknas av kvinnlig underrepresentation, vilket indikerar att en manlig norm präglar de mest prestigefyllda portföljerna och således underminerar kvinnors tillträde till dessa. Detta ligger i linje med Hirdmans hierarki princip. Samtidigt, då analysen fokuserade på alla högt värderade portföljer fanns inget stöd för kriteriet. Detta kan eventuellt bero på att bland de högt värderade portföljerna återfinns en feminin portfölj, Hälsa & Sociala Frågor/Välfärd. Denna portfölj besatts av kvinnor i ungefär hälften av fallen och var även den mest frekvent förekommande högt värderade portföljen, vilket eventuellt skulle kunna förklara den jämna könsfördelningen. Den portfölj där andelen kvinnor var som högst, Arbetsmarknad/Sysselsättning, ligger inte i linje med varken dikotomi eller hierarki principen då det är en högt värderad, maskulin portfölj. Således finns inget entydigt stöd för det andra kriteriet, eftersom de allra mest värdefulla portföljerna visade på ett tydligt manligt primat anses det dock delvis ha fått stöd.

För det tredje kriteriet, kvinnor som besitter högt värderade ministerposter har mer erfarenhet och utbildning relaterat till posten än deras manliga motsvarigheter, fanns inget tydligt belegg. Förvisso tenderade kvinnor att i något högre utsträckning än män ha parlamentarisk erfarenhet samt erfarenhet från riksdagsutskott som relaterar till ministerportföljens policyområde. Skillnaden var dock så knapp att slutsatser måste dras med försiktighet. Mer ingående studier av omfattningen av denna erfarenhet samt utökade studier av fler meriter som kan vara relevanta krävs för att detta kriterium ska kunna beläggas.

Studien undersöker även maktfördelningen inom de olika regeringarna som förekommer inom den utvalda tidsperioden, från Erlander I till Löfven. Utifrån två mått, Gender Power Score samt de kvinnliga ministrarnas andel av den totala portföljvikten, visade det sig att maktfördelningen blev allt mer jämn för vart årtionde. Samtidigt ligger samtliga regeringar, utom en, under snittet för en jämn maktfördelning, vilket visar på en manlig dominans över hela tidsperioden. Endast Regering Reinfeldt II låg över snittet för en jämn maktfördelning och är således den enda regering där kvinnor kan anses besitta den största delen av makten. Denna regering gjorde även tidsperiodens största ”hopp” mot en jämnare maktfördelning.

Genom att studera fördelningen av ministerportföljer visade studien även på att en jämn numerär könsfördelning inte i sig innebär att makten är jämnt fördelad inom regeringen. Detta blev tydligt då regering Carlsson III och framåt studerades. Dessa regeringar utmärks av ett jämnt antal män och kvinnor, men visar på en varierad grad av jämn maktfördelning. Detta indikerar att enbart förekomsten av kvinnor på den politiska arenan inte är tillräckligt för att de ska anses ha tillträde till politiken på lika villkor som männen. När ministerpostfördelning och maktfördelning studeras blir det tydligt att den exekutiva makten är underordnat ett subtilt genussystem som med dikotomi och viss hierarki skapar ett könsmonster vilket skiljer kvinnligt från manligt och präglas av en manlig norm. Således skapas olika villkor för de två könen tillträde till den exekutiva makten.

Studien utgick från det svenska fallet som ett gynnsamt fall där ett genussystem *minst sannolikt* skulle föreligga. Att ett genussystem återfanns i denna kontext ökar sannolikheten för att så även är fallet då mindre gynnsamma fall studeras. Samtidigt är detta en begränsad fallstudie och för att finna belegg för detta måste fler kontext och fall studeras. Att vidare studera den svenska kontexten och förändringen mot jämnare maktfördelning som skett kan bidra med insikter i varför ett genussystem förändras över tid, något som denna studie begränsats från. Eftersom många av ministrarna innehar parlamentarisk och partipolitisk bakgrund kan även studier av partipolitiska urvalsprocesser ge insikt i hur de könsmonster som kartlagts uppstår.

6 Referenser

- Bergqvist, Christina (2015). En jämn fördelning av makt och inflytande: delmål 1. *Forskarrapporter till Jämställdhetsutredningen: betänkande*. S. 11-49 [elektronisk]
- Bäck, Hanna, Debus, Marc & Müller, Jochen (2014). "Who Takes the Parliamentary Floor? The Role of Gender in Speech-making in the Swedish Riksdag". *Political Research Quarterly* 67: 504–518
- Bäck, Hanna, Thomas, Persson, Vernby, Kåre & Wockelberg, Helena (2009). "In Tranquil Waters? Swedish Cabinet Ministers in the Post-War Era". In Keith Dowding & Patrick Dumont (eds): *The Selection of Ministers in Europe: Hiring and Firing*. London: Routledge.
- Druckman, James & Warwick, Paul (2005). "The missing piece: Measuring portfolio salience in Western European parliamentary democracies". *European Journal of Political Research* 44: 17–42, 2005 17
- Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik & Wängnerud, Lena (red.) (2012). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 4., [rev.] uppl. Stockholm: Norstedts juridik
- Escobar-Lemmon, Maria, and Michelle M. Taylor-Robinson (2009). "Getting to the Top: Career Paths of Women in Latin American Cabinets." *Political Research Quarterly* 62 (4): 685–99.
- Hirdman, Yvonne (1988). "Genussystemet: reflexioner kring kvinnors sociala underordning". *Kvinnovetenskaplig tidskrift*. 1988:3 s. 49-63
- Inter-Parliamentary Union (IPU), (1 september 2016). *Women in national parliaments* <http://www.ipu.org/wmn-e/classif.htm> Hämtdatum: 2016-11-07 [elektronisk]
- International Women's Democracy Center (IWDC), (Juni 2008). *Fact sheet: Women's political participation*. http://www.iwdc.org/resources/fact_sheet.htm Hämtdatum: 2016-11-07 [elektronisk]
- JämO = JämO:s webbplats (2016). *Internationellt* [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.jamombud.se/omjamstalldhet/internationellt/> Hämtdatum: 2016-12-20
- Krook, Mona Lena – Diana Z. O'Brien (2012). "All the President's Men? The Appointment of Female Cabinet Ministers Worldwide". *Journal of Politics* 74: 840–855.
- Oskarson, Maria & Wängnerud, Lena (1995). *Kvinnor som väljare och valda: om betydelsen av kön i svensk politik*. Lund: Studentlitteratur
- Teorell, Jan & Svensson, Torsten (2007). *Att fråga och att svara: samhällsvetenskaplig metod*. 1. uppl. Stockholm: Liber

- UNDP 1 = United Nations Development Programmes webbplats. *Gender Development Index (GDI)* [Elektronisk] Tillgänglig:
<http://hdr.undp.org/en/content/gender-development-index-gdi>
Hämtat: 2016-12-20
- United Nations Development Programme (UNDP), (2015). *Statistical Annex* [Elektronisk] Tillgänglig:
http://hdr.undp.org/sites/default/files/hdr_2015_statistical_annex.pdf
Hämtdatum: 2016-12-20
- United Nations Development Programme (UNDP), (1990). *Human Development Report 1990* [Elektronisk] Tillgänglig:
http://hdr.undp.org/sites/default/files/reports/219/hdr_1990_en_complete_nos_tats.pdf
Hämtdatum: 2016-12-20
- World Economic Forum (WEF), (2016). *The Global Gender Gap Index Results 2015* [Elektronisk] Tillgänglig: <http://reports.weforum.org/global-gender-gap-report-2015/the-global-gender-gap-index-results-in-2015/>
- Wängnerud, Lena (1999). *Kvinnorepresentation: makt och möjligheter i Sveriges riksdag*. Lund: Studentlitteratur

7 Appendix I

Här redovisas för kategorisering av portföljer. De policyområden som står i kursivt anses inte vara huvudsakliga portföljen och har därför ett portföljvärde som multiplicerats med skalfaktor 0,65.

Druckman & Warwick Portfolio (portföljvärde)	SEDEPE Sweden v.11 Ministerial policy area	Portfolio gender 1=male, 2=female, 3=neutral
Prime Minister (2,19)	PM or equivalent	1
Finance (1,68)	Finance / treasury / budget <i>Economy</i>	1
Foreign Affairs (1,27)	Foreign affairs <i>Foreign aid</i>	1
Labour/Employment (1,26)	Labour, employment	1
Health & Social Affairs/Welfare (1.22)	Social affairs Health	2
Deputy Prime Minister (1,15)	Vice or deputy PM	3
Education (& Science) (1,07)	Research, technology Education	2
Industry (1,06)	Industry <i>Energy</i>	1
Defence (0,99)	Defence	1
Justice (0,99)	Justice <i>Interior</i>	3
Environment (0,90)	Environment	3
Communication & Transportation (0,87)	Transport Posts, telecommunications	1
Foreign Trade (0,87)	Foreign trade European affairs	1
Commerce (0,86)	Commerce Consumer affairs	1
Agriculture (& Food & Fisheries) (0,83)	Agriculture Fisheries, sea Food Regional affairs	1
Housing (0,78)	Construction, housing, urbanization Planning, land management Sports Leisure, tourism	3
Public Administration/Civil service (0,78)	Civil service Public works	3
Culture (0,75)	Culture Family, youth	2
Second or Subordinate Ministers (0,65)	Without portfolio	3
Not categorised (no value)	War veterans, refugees and repatriation Information	1
Not categorised (no value)	Women (gender-equal opportunities?)	2
Not categorised (no value)	Relations with parliament	3

8 Appendix II

Här redovisas för kategorisering av relevant utbildning.

Druckman & Warwick Portfolio	V24 Field of Higher Education (SEDEPE)
Finance	0002 =Economics/Business/Management
Foreign Affairs	0007 = Social Science 0008 = Law
Labour/Employment	0002 =Economics/Business/Management 0007 = Social Science 0008 = Law
Health & Social Affairs/ Welfare	0002 =Economics/Business/Management 0007 = Social Science 0009 = Medicine